

Европска Повелба за учество на младите луѓе во локален и регионален живот

Европска Повелба

за учеството на младите луѓе
во локален и регионален живот

Ревидирана Европска Повелба за учеството на младите луѓе во локален и регионален живот

Повелба без статус на конвенција

*Усвоена на Конгресот на Локалните и Регионалните
власти на Европа (10-та седница - 21 Мај 2003-
додаток на Препорака 128)*

ВОВЕД

Основата на што требаше да стане ревидирана Европска Повелба за учество на млади луѓе во локален и регионален живот беше поставена на првата и втората конференција за младинската политика организирана од Редовната Конференција на Локалните и Регионалните власти во Европа во Лозана (Lausanne) (Јуни 1988) и во Ланголен (Llangollen) (Септември 1991), соодветно. Малку подоцна, во Март 1992 година Редовната Конференција ја усвои Резолуцијата 237 и Членот 22 од усвојувањето на Повелбата.

За да се прослави 10-годишнината од Европската Повелба за Учесството на Младите во Локалниот и Регионалниот Живот, Конгресот за локални и регионални власти во Европа при Советот на Европа во соработка со Директоратот за Спорт и Млади при Советот на Европа организираше конференција со наслов "Млади луѓе-лидери во нивните градови и региони". Основната намера на конференцијата одржана во Краков на 7-ми и 8-ми Март 2002 година беше проценување на напредокот кој е направен на полето на младинското учество во време на 10-годишното постоење на Повелбата, додека се дискутираа начини за понатамошно промовирање на младинското учество и меѓу другото се ширеа позитивни искуства. Учесниците на Конференцијата ја усвоија Краковската Декларација во која тие потврдуваат дека младите луѓе се жители во општествата и регионите каде што живеат на истиот начин како и секоја друга старосна група и затоа мора да имаат пристап до сите форми на учество во општеството и дека потврдувањето и унапредувањето на улогата на младите луѓе во развојот на демократското општество, поточно во локалниот и регионалниот живот, беше потврдено и обновено. Покрај тоа Конференцијата претставуваше придонес за Интегрираниот проект на Советот на Европа 'Како демократските институции да функционираат'.

Понатаму, учесниците повикуваа на одговор на новите предизвици со кои се соочуваат младите луѓе. Како последица на тоа, тие побараа од Конгресот на Локалните и Регионалните власти на Европа (CLRAE) и Советодавниот Одбор за младински прашања при Советот на Европа да постават експерти кои ќе подготват предлози за дополнување на Европската Повелба за учество на младите луѓе во локалниот и регионалниот живот и да ја направат да одговори на новите предизвици од типот на информативното општество и урбаната несигурност од 21-виот век.

Работните состаноци беа свикани на крајот од 2002 и почетокот на 2003 година. Дискусиите на овие работни состаноци ја даваат основата на сегашната верзија на Повелбата. Оваа верзија на Повелбата е поделена на 3 дела. Првиот дел им дава инструкции на локалните и регионалните власти како тие да ги спроведат политиките кои ги засегнуваат младите луѓе во повеќе области. Вториот дел ги дава алатките за зголемување на учеството на младите луѓе. На крај, третиот дел дава совети како да се овозможат институционални услови за учество на млади луѓе.

ПРЕАМБУЛА

Активното учество на младите луѓе во одлучувањето и активностите на локално и регионално ниво е неопходно ако сакаме да изградиме подемократски, инклузивни и перспективни општества. Учесството во демократскиот живот на било која заедница е повеќе од гласање или излегување на избори, иако и тие се важни елементи. Учесството и активното граѓанство е имање на право, средства, простор и можност и каде што е неопходно добивање на поддршка за да се учествува во и да се влијае на одлуките и да се вклучува во дејства и активности за да се допринесе во градењето на подобро општество.

Локалните и регионалните власти, како и властите кои се најблиску до младите луѓе, имаат многу важна улога која треба да ја одиграат за да го поттикнат младинското учество. Правејќи го тоа, локалните и регионалните власти можат да им овозможат на младите луѓе не само да слушаат и учат за демократија и граѓанство, туку и да имаат можност да ги применат. Сепак, учеството на младите не е само со цел да се развијат во активни граѓани или да се гради демократија за иднина. Од голема важност е, ако учеството треба да биде значајно за младите луѓе, тие да можат да влијаат и да креираат одлуки и активности кога се млади а не само кога се во подоцната фаза од животот.

Кога локалните и регионалните власти поддржуваат и поттикнуваат младинско учество, тие допринесуваат за социјалната интеграција на младите, помагајќи им да се справат не само со предизвиците и пороците на младината туку и со предизвиците на модерното општество каде анонимноста и индивидуализмот се често подоминантни. Сепак, за учеството на младите луѓе во локалниот и регионалниот живот да биде продуктивно, долготрајно и значајно, потребно е повеќе од развој или реконструкција на

политичките или административните системи. Било која политика или активност за да се охрабри младинското учество мора да биде сигурна дека културната средина е почитувана од младите луѓе и мора да ги зема во предвид разните потреби, околности и аспирации на младите; и мора да вклучи по некој елемент на забава и задоволство.

НАЧЕЛА

1. Учеството на младите луѓе во локалниот и регионалниот живот мора да вклучува дел од глобалната политика за учеството на граѓаните во јавниот живот, како што е дадено во Препораката на Регионалниот Центар за Животна Средина (Recommendation REC) (2001)19 од Комитетот на Министри на земјите членки за учеството на жителите во локалниот јавен живот.

2. Локалните и регионалните власти се убедени дека сите статутарни политики треба да заземаат младинска димензија. Затоа, тие прифаќаат да бидат согласни со одредбите на оваа повелба и прифаќаат да ги имплементираат разните форми на учество пропратени со консултација и соработка со младите луѓе и нивните претставници.

3. Начелата и разните форми на учество кои се поддржани во оваа Повелба без дискриминација се однесуваат на сите млади луѓе. Со цел да се постигне ова, посебно внимание треба да се посвети на поттикнувањето на учеството во локалниот и регионалниот живот на младите луѓе од секторите со посебни потреби во општеството и од етнички, национални, социјални, сексуални, културни, религиозни и лингвистички малцинства.

ПРВ ДЕЛ: Секторски политики

I.1. Политика за спорт, рекреација и асоцијативен живот.

4. Локалните и регионалните власти треба да поддржуваат организирани социо -културолошки активности предводени од младински здруженија и организации, младински групи и општински центри кои заедно со фамилијата и училиштето или работата се едни од столбовите на социјалната кохезија во општината или регионот; тие се идеален канал за младинско учество и имплементација на младинските политики во полето на спортот, културата, вештини и трговија, уметнички и други форми на креација и изразување, како и на поле на социјално дејствување.

5. Со цел да се развие локален и регионален младински асоцијативен сектор, локалните и регионалните власти треба преку соодветни мерки да ја понудат својата поддршка, посебно на организациите кои обучуваат фасилитатори и лидери на младински клубови и организации, како и младински работници кои се од голема важност за животот на локално и регионално ниво.

6. Локалните и регионалните власти треба да ги охрабрат здруженијата за да го поттикнат активното учество на младите во нивните законски и статутарни органи.

I.2. Политика за поттикнување на младинско вработување и борба против невработеноста

7. Економските и социјалните услови кои влијаат на младите луѓе, влијаат и на нивната желба и можност да учествуваат во нивната локална заедница. Кога младите луѓе се невработени или живеат во сиромаштија тие се сè помалку наклонети да имаат желба, средства и социјална поддршка за да бидат активни жители во локалниот и регионалниот живот. Невработените млади луѓе се наклонети да бидат меѓу најисклучените во општеството и поради тоа локалните и регионалните власти треба да развијат политики и да поттикнат иницијативи за намалување на невработеноста кај младите.

8. Според тоа, локалните и регионалните власти треба:

i. да развијат политики и програми во соработка со младите луѓе (вклучувајќи ги и оние кои се невработени или се во ризик да бидат невработени), со локалните работодавци, синдикати, образование, тренинг и органи за вработување и младински организации; за да ги посочат причините за невработеност кај младите и да се поттикнат можности за вработување на истите;

ii. да формираат локални центри за вработување кои нудат специјалистичка помош и поддршка на млади, невработени луѓе при пронаоѓање на значајна и стабилна работа. Младите невработени луѓе треба да го имаат правото, ако сакаат, да бидат вклучени во управувањето на овие центри;

iii. да поддржат формирање на бизниси, компании и соработка од страна на млади луѓе или групи млади луѓе, овозможувајќи им финансирање и друга

поддршка од типот на деловни простории, опрема, обука и професионални совети;

iv. да охрабрат експерименти на млади луѓе со социјална економија, општинска иницијатива за самопомош и кооперативи.

I.3. Урбана средина и живеалиште, политика за сместување и транспорт

9. Заедно со претставниците на младинските организации, локалните и регионалните власти треба да создадат услови за развој на урбана средина која што ќе се базира на поинтегрирана, помалку фрагментирана животна средина која соодветсвува со социјалната интеракција и со развојот на високо квалитетен јавен простор.

10. Локалните и регионалните власти треба да спроведат политики за сместување и животна средина кои ќе ги вклучат младите луѓе во консултативните процеси соединувајќи ги заедно локално или регионално избраните претставници, економските одлучувачи, лидерите на здруженијата и архитектите. Нивната цел е:

i. да креираат програми за похармонична животна средина кои ќе бидат спроведливи преку лично само-надополнување и развој на вистинска солидарност меѓу генерациите;

ii. да развијат согласна политика за урбаната средина која ќе ги има во предвид социјалните и интеркултурните реалности на жителите при составувањето на програмите за сместување и/или реновирање на домови.

11. Во блиска соработка со младинските организации, организациите на станарите и/или организациите на потрошувачите, специјалните агенции за сместување и социјалните работници, локалните и регионалните власти треба да го охрабрат развојот на или развојот во рамките на постоечките социјални структури:

i. локални информативни услуги за сместување на млади луѓе;

ii. локални проекти: (пр. економични заеми, гарантирани системи за изнајмување) за да им помогнат на младите да добијат пристап до сместувањето.

12. Мобилноста на младите луѓе е овозможена преку лесен пристап до јавниот превоз, во кој тие се главни корисници. Оваа мобилност е неопходна за учество во социјалниот живот и за да се стане комплетен граѓанин.

13. Оттука, младите луѓе треба да бидат вклучени во организацијата на јавниот превоз на локално и регионално ниво. Специјално адаптираните тарифи треба на повеќето оневозможени млади луѓе да им дозволат да патуваат.

14. Во руралните области, мобилноста и транспортот се фундаментална потреба за квалитет на живеење а не само неопходност за олеснување во учеството. Поради тоа, локалните и регионалните власти треба да ги поддржат иницијативите за рурален превоз кои бараат да се овозможат превозни услуги (јавни или приватни, индивидуални или колективни) и за да се зголеми мобилноста на младите во руралните области кои моментално се отсечени поради немање на средства за транспорт.

I. 4. Едукативна и тренинг политика која промовира младинско учество

15. Училиштето е институција во која младите луѓе не само што поминуваат значаен дел од нивните животи и каде тие поминуваат формална едукативна програма, туку исто така е место каде се оформуваат многу од нивните погледи и перспективи. Од голема важност е младите луѓе да научат за партиципацијата и демократијата додека се во училиште и да тие курсеви за демократија, партиципација и граѓанство се достапни и соодветно приспособени. Сепак училиштето мора исто така да биде место каде младите луѓе ја доживуваат демократијата во пракса и каде нивното учество при донесување на одлуки е поддржано, охрабрено и гледано како ефективно. Според тоа:

i. локалните и регионалните власти треба активно да го охрабруваат учеството на младите во училишниот живот. Тие треба да овозможат финансиска и друга поддршка од видот на опреми за состаноци за да им овозможат на младите луѓе да формираат демократски училишно - студентски здруженија. Овие здруженија треба да бидат независни и самостојни и ако тие сакаат треба да имаат право да учествуваат во одлучувања кои се однесуваат на раководење со училиштето во партнерство во учителите и едукативните власти;

ii. онаму каде локалните и регионалните власти се одговорни за училишниот наставен план, треба да се погрижат студентите и студентските здруженија да бидат консултирани врз континуирана основа за работи кои се однесуваат на наставниот план и неговиот развој. Тие исто така треба да се погрижат граѓанската и политичката едукација да биде вметната во училишниот наставен план и да и се даде неопходна важност и извори во едукативната програма на сите ученици и студенти.

I.5. Политика за мобилност и размени

16. Локалните и регионалните власти треба да ги подржуваат оние здруженија или групи кои даваат предност на мобилноста на младите луѓе (млади работници, студенти или волонтери) преку политиката за размена и на развој на политика за вмрежување и свесност за европско граѓанство.

17. Локалните и регионалните власти треба да ги охрабрат младите луѓе, нивните организации и училишта, активно да учествуваат во интернационалните активности за збратимување, во сите типови на размени и европски мрежи. Овие власти треба да бидат подготвени да им дадат финансиска поддршка со цел да се поттикне учењето на јазици, интеркултуролошки размени, како и размени на искуства.

18. Тие треба да ги вклучат младите и/или нивните претставници во збратимувачките одбори и други одговорни органи за спроведување на овие размени.

I.6. Политика за здравство

19. Во поглед на поттикнувањето за појавување и имплементација на проекти кои произлегуваат од млади луѓе и поттикнување на развој на концептот на сестраното здравје и на динамиката во општествениот живот, локалните или регионалните власти треба да создадат институционален механизам за консултирање меѓу младински организации, избрани претставници и сите социјални и професионални групи кои се грижат за социјалното добро и подобрување на здравјето.

20. Соочени со уништувањето од тутун, алкохол и злоупотреба на дрога кај младите луѓе, локалните и регионалните власти заедно со претставниците на младинските организации или здравствените установи

треба да воведат, развијат или поттикнат политика за локално информирање и советувачки центри за млади луѓе кои се погодени од вакви проблеми, како и политики за специјална обука на млади социјални работници и за волонтерски работници и лидери на организации кои работат со политики за заштита и рехабилитација на погодените млади луѓе.

21. Во однос на моменталниот пораст на сексуално преносливите болести, локалните и регионалните власти треба да ги засилат информативните кампањи и превентивните мерки наменети за младите луѓе, така што ќе поттикнуваат дух на солидарност во општеството создавајќи социјални врски во кои моралните осудувања и разделувања немаат место. Младите луѓе и претставниците на локалните младински организации и на здравствените институции треба да бидат тесно поврзани со дизајнирањето и имплементацијата на овие информации и програми за дејствување.

1.7. Политика за полова еднаквост

22. Како дел од нивните политики да создадат оптимум услови за еднакво учество на мажи и жени во локалните и регионалните работи, локалните и регионалните власти треба да заземат афирмативно дејство во поддршката за пристапот на младите мажи и жени на одговорни позиции во професионалниот живот, политиката и локалните и регионалните власти.

23. Во рамките на границите на нивната моќ, локалните и регионалните власти треба од рано детство па натаму да поттикнат едукативна политика за еднаквост меѓу мажи и жени.

24. За да се поддржи политика за еднаквост меѓу мажи и жени, локалните и регионалните власти треба:

i. да состават краткорочен план со цел да се елиминираат нееднаквостите меѓу младите мажи и жени;

ii. да имплементираат и проценат мерки кои охрабруваат еднакви можности за девојчиња и млади жени.

25. За да се постигне оваа цел, овие политики треба особено да им овозможуваат на девојчињата и младите жени да:

i. добиваат точни информации за курсевите за обука кои водат кон професионални квалификации.

ii. научат професионални вештини нудејќи им заеми и специјални курсеви за учење на професии, вклучувајќи ги и оние кои традиционално биле исполнети со мажи.

iii. да ги обучат за водење на јавни работи, на тој начин што ќе им доверат одговорности од највисоко ниво на основа на квота за места резервирани за жени

iv. да ги запознаат со финансиските мерки за социјални услуги кои им помагаат на девојчиња и жени.

1.8. Специфична политика за рурални региони

26. Локалните и регионалните власти треба да ги земаат во предвид различните потреби на младите во руралните области при развивањето или воведувањето дејства и активности за поттикнување на младинското учество. Затоа тие треба:

i. да овозможат едукативни, вработувачки, сместувачки, транспортни и други секторски политики кои ќе се рефлектираат и ќе се однесуваат на специјалните потреби на младите луѓе кои живеат во руралните области. Овие стратегии треба да им помогнат на младите кои сакаат да живеат во рурална средина- да продолжат да живеат. Младите кои живеат во рурална средина не треба да поднесуваат или да очекуваат пониско ниво на социјални услуги и прописи од оние кои живеат во урбаните средини.

ii. да овозможат финансиска и друга поддршка за младински организации и други општествени организации кои се активни во руралните средини. Овие организации може да стимулираат социјален и културен живот во рурални заедници и може да бидат значаен социјален излез за младите луѓе. Младинските и другите општински организации не само што играат важна улога во охрабрувањето на младинското учество, тие исто така може да го подобрат квалитетот на живеење и да се борат со проблемите од типот на рурална изолација.

1.9. Политика за пристап во културата

27. Уметноста и културата егзистираат во облици кои се многубројни и постојано се менуваат според вкус, место и период. Тие сепак се дел од минатото, сегашното и идното лично и колективно наследство кон кое придонесуваат генерации подоцна. Тие на еден начин претставуваат одраз на секое општество. Младите луѓе, преку практикувањето на културата и преку нивниот капацитет за иницијатива, истражување и иновација, градат и играат улога во овој културен развој. Затоа е важно да им се овозможи пристап до културата и до сите нејзини форми и да се поттикнуваат нивните можности за креативна активност вклучувајќи ги и во новите полиња.

28. Затоа локалните и регионалните власти, во соработка со младите и нивните организации, треба да усвојат политики кои се направени да им овозможат да станат културни учесници со пристап до едукација, пракса на културата и креативната активност и каде ќе користат методи кои се дизајнирани за таа цел.

I.10. Политика за одржлив развој и животна средина

29. Соочени со зголеменото очигледно влошување на животната средина, локалните и регионалните власти треба да понудат финансиска помош за едукативни проекти во училишта и здруженија со цел да се подигне свеста за проблемите во животната околина.

30. Свесни дека проблемите во животната околина се од примарна загриженост на младите луѓе кои во иднина ќе бидат обврзани да се соочат со последиците од грешките од минатото, локалните и регионалните власти треба да ги поддржат активностите и проектите кои го поттикнуваат одржливиот развој и заштитата на животната средина и кои вклучуваат млади луѓе и нивни организации.

I.11. Политика за борба против насилство и криминал

31. Имајќи во предвид дека жртвите на криминалот и насилството често пати се млади луѓе; и признавајќи ја потребата да се најде адекватен одговор на криминалот и насилството во современото општество, како и потребата да се вклучат млади луѓе директно во борбата против овие проблеми;

32. Локалните и регионалните власти треба:

- i. да вклучат млади луѓе во Советите за криминална заштита, (каде тие постојат);
- ii. да работат претежно со млади луѓе кои се изложени на ризик да бидат инволвирани во криминал или со оние кои веќе се инволвирани во криминалот;
- iii. да се борат против расистичко насилство со сите достапни средства;
- iv. да се соочат со сите форми на насилство во училиштата. Ова треба да се направи во соработка со сите релевантни сектори од типот на: едукативни и полициски власти, учители, родители и со самите млади луѓе;
- v. да допринесат во создавање на мрежи од здруженија и проекти кои ги промовираат проектите за ненасилство и толеранција во и надвор од училиштата;
- vi. да дадат се од себе да ги заштитат младите од сексуална експлоатација, злоупотреба и други форми на малтретирање и да обезбедат структури кои овозможуваат психолошка и материјална поддршка и доверливо советување на жртвите.

33. При спроведување на горенаведеното, локалните и регионалните власти придонесуваат кон градење на клима од доверба и почит меѓу младите луѓе и јавните власти каква што е полицијата.

I.12. Политика за анти - дискриминација

34. Локалните и регионалните власти треба активно да ги поддржуваат човечките права и мерки за да се спротивстават на дискриминацијата против малцинствата (вклучувајќи ги нивните млади членови) или против дискриминацијата на младите луѓе со инвалидитет или други популациски групи кои може да претрпуваат дискриминација; и треба да го подржат развојот на мултикултурните заедници преку интеграцијата на малцинствата, земајќи ги во предвид нивните разновидни потреби и обичаи, култури и начини на живеење.

35. Поврзано со ова, локалните и регионалните власти треба:

i. да донесат или засилат спроведување на закон против дискриминација за да обезбедат еднаков пристап за сите жители до јавните места, до професионалното квалификување, до едукацијата, до сместувањето, до културните активности и до другите области од животот. Таквиот пристап треба да биде надгледуван и гарантиран од здружени органи кои ги сочинуваат претставници на локалната власт и претставници на малцинствата и младите луѓе;

ii. да го негуваат интер-религиозниот дијалог, мултикултурната антирасистичка едукација и едукација против дискриминација како дел од наставниот план.

I.13. Политика за сексуалност

36. За време на нивната транзиција од детска зависност од фамилијата, училиштето, религиозната заедница или други власти кон самостоен живот, младите луѓе може да се соочат со бројни прашања од теми кои се поврзани со нивните лични врски (во рамките на семејството или близок круг, со нивните врсници, со нивниот партнер или пријател). Појавата и праксата на нивната сексуалност не е секогаш лесна, дури иако тие не се подготвени да го признаат тоа. Во склоп со ова, постои постојано игнорирање околу прашањата за сексуално здравје и недоверба кон официјалните ставови поврзани со ризиците од одредени сексуални однесувања.

37. Со цел да им се помогне на младите луѓе да го пронајдат нивниот пат кон здрав и исполнителен емотивен живот во оваа област, локалните и регионалните власти во соработка со родителите, училиштата и организациите кои се специјализирале на ова поле, треба да охрабрат и подржат:

- i. не-диригирано сексуално образование во училиштата;
- ii. организации и служби кои нудат информирање за врски, сексуални методи и семејно планирање;
- iii. работа со врснички (peer) групи на ова поле.

38. Младите луѓе активно треба да бидат вклучени во планирањето, имплементацијата и проценувањето на информациите и други услуги кои како цел ги имаат младите луѓе на ова поле.

I.14. Политика за пристап до правата и законот

39. За да се живее заедно, општествата се базирани на правила кои мора да бидат почитувани од сите. Во демократските општества овие правила се дискутирани и усвоени од избрани претставници на граѓаните и на нив им се дава конкретен израз, посебно во законските текови кои даваат права и обврски на сите луѓе.

40. Како што овие текстови растат по бројност, така станува се потешко индивидуалците да ги знаат, почитуваат и да ги применуваат, при што се создава нерамномерна распределба на правата меѓу граѓаните. Младите најприродно се загрижени од овој феномен.

41. Затоа, локалните и регионалните власти треба на младите да им овозможат пристап до нивните права преку:

- i. развивање на нивното знаење со ширење на информации, претежно во училиштата, врсничките (peer) групи и службите за информирање;
- ii. применување на нивните права со поддршката на услуги дизајнирани да работат меѓу младите кои го посакуваат ова;
- iii. овозможување на учество на младите во составувањето на новите правила.

ВТОР ДЕЛ: Инструменти за младинско учество

42. За да се постигне вистинско младинско учество, одреден број инструменти треба да им се стават на располагање на младите. Ова наложува развој на обука за учество на младите луѓе, одржување на информираност, обезбедување на средства за комуникација, поддржување на нивните проекти, признавање и давање на повисок профил на посветеност во општеството и волонтерската работа на младите луѓе. Учесството има целосно значење само ако улогата на младите во политички партии, синдикати и здруженија е призната и пред се кога се прави напор за да се поддржат формирањата на младинските здруженија со и од самите младинци.

II.1. Обука за младинско учество

43. Локалните и регионалните власти, свесни за доминантната улога на училиштето во животот на младите луѓе, во училишната средина треба да обезбедат поддршка и обука за младинско учество, едукација за човекови права и не-формално образование во училиштата. Тие исто така треба да обезбедат обука и поддршка за учество на младите луѓе во асоцијативниот живот и во нивната локална заедница подржувајќи:

- i. професионална обука за професори и младински работници во практикувањето на младинското учество;
- ii. секакви форми на учество на ученици во училиштата;
- iii. граѓански едукативни програми во училиштата;

iv. едукација за врснички (peer) групи, овозможувајќи го неопходниот простор и средства и поддржувајќи ја размената на позитивните искуства.

II.2. Информирање на млади луѓе

44. Информацијата често пати е клуч за учество, а правото на младите луѓе да имаат пристап до информации за можности и работи од нивен интерес се повеќе се признава во официјалните Европски и интернационални документи; и не само во контекстот на локалниот и регионалниот живот.

45. Со цел да се учествува во активностите и во животот на нивната заедница или да се исползува од услугите и можностите кои се наменети за нив, младите луѓе треба да знаат за таквите бенефиции. Учесството во активности и проекти од нивен интерес и во нивна организација често пати е чекор во процесот кој го охрабрува нивното длабоко инволвирање во заедницата, вклучувајќи го и нејзиниот политички живот.

46. Затоа, регионалните и локалните власти треба да ги поддржат и подобрат постоечките информативни и советодавни центри за млади луѓе со цел да се осигура дека тие обезбедуваат квалитетни услуги кои ги задоволуваат искажаните потреби на младите луѓе. Каде што не постојат вакви центри, локалните и регионалните власти и другите релевантни учесници треба да поттикнат и помагаат создавање на адекватни информативни услуги за младите, меѓу другото, преку веќе постоечките структури како што се училиштата, младинските организации, библиотеки итн. Треба да се превземаат посебни мерки за да се задоволат информативните потреби на групи млади луѓе кои имаат потешкотии во пристапот за информирање (јазични бариери, немање на пристап до интернет итн.)

47. Информативните здруженија за младите луѓе треба да следат одредени професионални правила и стандарди. Јавните власти се охрабрани да гарантираат такви стандарди и да го поддржат нивното континуирано подобрување, каде што е можно, во согласност со насоката на национални (или регионални) усогласени мерки за квалитети и стандарди. Младите треба да ја имаат можноста да учествуваат во подготовката, имплементацијата и проценката на активностите и производите на младинските информативни центри-здруженија и да бидат претставени во нивните владини тела.

II.3. Провирање на младинското учество преку интерактивни и комуникациски технологии

48. Информативните и комуникациските технологии можат да понудат нови можности за информирање и овозможување на учество на младинци. Тие можат да се користат за размена на широк спектар на информации и благодарение на нивната интерактивност, да го зголемат учеството на младите луѓе. Затоа, локалните и регионалните власти треба да ги користат овие технологии во нивните политики за информирање и учество под услов дека нивниот пристап е загарантиран за сите млади луѓе во смисла на места за пристап до и обука за овие нови инструменти.

II.4. Поттикнување на младинското учество во медиумите

49. Освен што младите луѓе се најголеми медиумски конзумирачи, тие исто така може да бидат учесници во ова поле зголемувајќи ги дадените можности за нивно изразување и учество во изработката на информации кои се обезбедени од медиумите. Преку нивниот начин на справување со одредени проблеми, тие овозможуваат различните и честопати подостапните информации да дојдат до нивните врсници. Ваквото учество исто така им овозможува на младите луѓе да го разберат составот на информацијата и да ја развијат неопходната критичка способност.

50. Оттаму, локалните и регионалните власти треба да го поддржат создавањето и функционирањето на медиумите (радио, телевизија, пишан и електронски печат итн.) кои се развиени до и за млади луѓе, како и релевантните програми за обука.

II.5. Поттикнување на младите луѓе да прифатат волонтерска работа и да се посветат на заедничкото добро на заедницата

51. Младите луѓе треба да бидат поддржани и охрабрани за да се вклучат во волонтерска активност. Во време кога младите се под зголемен притисок за да функционираат и учествуваат како индивидуи во образованието и во светот на работата, од особена важност е волонтерството да биде поттикнато и признато. Затоа, локалните и регионалните власти треба:

- i. да го поддржат формирањето на едукативните центри и да покренат иницијативи кои имаат за цел да поддржуваат и поттикнуваат вклучување на млади

луѓе во волонтерски активности од типот на информативни и промотивни кампањи.

ii. Во соработка со млади луѓе, волонтерските организации, едукативните власти и работодавците, да развијат системи кои ја признаваат и вреднуваат волонтерската активност во формираниот едукативен систем и во вработувањето.

II.6. Поддршка на проекти и иницијативи на млади луѓе

52. Преку нивните надежи и желби, младите имаат многу идеи кои можат да се применат во проекти и локални активности кои ќе бидат од голема корист за сите. Со дадена соодветна поддршка, овие проекти и нивните успеси и порази може исто така да им помогнат на младите да го развијат нивното чувство и нивната автономност и на тој начин да станат социјални учесници. Затоа, локалните и регионалните власти треба да го олеснат спроведувањето на овие проекти, од големи или мали размери, овозможувајќи им да бидат придружувани од професионалци и да имаат пристап до финансиска, материјална и техничка помош.

II.7. Промовирање на младински организации

53. Младинските организации се уникатни во тоа што тие основно се фокусирани на одразување на погледите и служат на потребите и интересите на младите луѓе. Тие исто така овозможуваат простор каде младите луѓе ќе можат да учат и да ги искушат можностите и предизвиците од учествувањето во одлуките и активностите со други млади луѓе. Тие можат да бидат структурирани организации или можат да бидат неформални групи на млади луѓе. Важно е младите да имаат можност да се вклучат во младинска организација

по нивен избор, во нивната заедница ако тие сакаат. Младите исто така треба да имаат право и поддршка ако сакаат да формираат нивни сопствени организации. Затоа:

i. локалните и регионалните власти треба да имаат одреден буџет кој ќе служи само за поддршка на младински организации кои спроведуваат активности, даваат услуги или дејствуваат како глас на младите луѓе во заедницата и преговараат во нивна корист. Предност треба да им се даде на организациите кои се предводени од/или за млади луѓе и/или имаат соодветни системи за да го овозможат активното младинско учество;

ii. локалните и регионалните власти треба да го развијат ко-менаџментот (н.з. системот на заедничко раководење) на Советот на Европа за правила и системи на донесување на одлуки во партнерство со млади луѓе и младински организации во релевантните стратешки области на младите. Важно е дека овие ко-менаџмент структури се ставени на место, а младите луѓе и младинските организации се почитувани како целосни партнери и исто така имаат право на избор за учество.

II.8. Младинското учество во невладини организации (НВО) и политички партии

54. Динамичен, независен и активен невладин сектор е основен елемент на секое вистинско демократско општество. Од голема важност е, другите сектори на граѓанското општество како што се политичките партии да бидат силни и активни на локално и регионално ниво. Учесството во демократскиот живот во секоја земја, регион или локално претставува повеќе од гласање од избори на избори. Од таа причина, учеството во

невладините организации и политичките партии е важно, бидејќи тие им помагаат на граѓаните да бидат вклучени и да влијаат на одлуките и активностите на континуирана основа. Затоа од особена важност е младите луѓе а бидат охрабрени и поддржани да учествуваат во социјалниот живот на нивните заедници.

55. Локалните и регионалните власти треба да обезбедат финансиски и други извори за невладините организации кои активно го охрабруваат учеството на младите во нивните активности, демократски структури и процедури за донесување на одлуки.

56. Локалните и регионалните власти, во соработка со политичките партии, на неутрален начин треба генерално да го охрабруваат учеството на младите луѓе во партиско-политичкиот систем и да поддржат одредена активност како што е обуката.

ТРЕТ ДЕЛ: Институционално учество на млади луѓе во локалните и регионалните работи.

57. Со цел да се спроведат секторските политики од првиот дел, локалните и регионалните власти треба да прифатат и да ги воведат соодветните структури и договори кои го овозможуваат учеството на младите луѓе во одлуките и дебатите кои влијаат врз младата популација.

58. Овие структури ќе заземат разни форми според нивото на кое се формирани, независно дали се во село, град, урбано соседство во рамките на градот или во регионот. Тие треба да ги создадат условите за автентичен дијалог и партнерство меѓу младите луѓе и локалните и регионалните власти и тие треба да им овозможат на младите луѓе и нивните претставници целосно учество во политиките кои директно влијаат врз нив. Таквите структури нормално треба да бидат репрезентативни и постојани, да се соочуваат со сите прашања за кои младите луѓе покажуваат интерес. Понатаму може да се додаде дека може да се креираат ad hoc структури кои преку на дебата или активност ќе влијаат врз одредени прашања. Повремено, може да биде соодветно да се комбинираат разни форми.

III.1. Младински Совети, Младински Парламенти, Младински Форуми

59. Ефективното учество на младите во локалните и регионалните работи треба да се основа на нивната свесност за социјални и културни промени кои се случуваат во нивното општество и бара постојани репрезентативни структури како Младински Совети, Младински Парламенти или Младински форуми.

60. Таква структура треба да се состави преку избор или преку состанок на организациите на младите и/или на волонтерска основа. Нејзиното членство треба да го одразува социолошкото надополнување на заедницата.

61. Младите луѓе треба да преземат одговорност за проектите и да бидат активен дел во соодветните политики. За оваа цел, локалните и регионалните власти треба да создадат и подржат структура на активно учество.

62. Овие структури овозможуваат физичка рамка за слободно изразување за проблемите на младите луѓе, посебно кога тие се однесуваат на властите и на можноста да им се даваат предлози на истите. Поставувањето на проблематиките на маса може да се одрази на оние прашања прикажани од првиот дел на сегашната Повелба.

63. Улогите на таквата структура може да вклучуваат:

- i. овозможување на форум за слободно изразување на младите за нивните проблеми, меѓу другото, и за оние кои се поврзани со предлозите и политиките на властите;
- ii. нудење на можности на млади луѓе во кои тие ќе можат да им даваат предлози на локалните и регионалните власти;
- iii. овозможување на консултации на младите со властите за одредени прашања;
- iv. обезбедување на форум каде се развиваат, набљудуваат и проценуваат проекти кои вклучуваат млади луѓе;

v. овозможување на форум за да се олесни консултирањето со здруженијата и организациите на младите;

vi. олеснување на учеството на младите луѓе во други советодавни органи на локалните и регионалните власти.

64. Давајќи им ја можноста на младите да зборуваат и дејствуваат за проблемите кои ги погодуваат, таквите структури им овозможуваат обука за демократскиот живот и раководство на јавните работи.

65. Затоа, младите треба да бидат охрабрени да учествуваат во такви структури и активности, прифатливи во нивна рамка, за да можат да ги поттикнат нивните капацитети за едукација и пракса на правилата на демократското граѓанство. Ваквите структури треба исто така да овозможат форум за обука на демократско лидерство, особено за младите кои се иницијатори на проекти и дијалози со властите.

66. Локалните и регионални власти и самите млади луѓе исто така треба да имаат полза од зголемениот ефект дека чинот на учеството на младите во таквите структури може да допринесе посебно на полето на поттикнувањето на младите луѓе во праксирањето на граѓанските права, како и на учеството на избори и други форми на гласање вклучувајќи ги и референдумите.

III.2. Поддршка на структурите на младинското учество

67. За да функционираат ефективно, институционалните структури на младинското учество (било да се формални или неформални) бараат извори и поддршка. За оваа цел, локалните и регионалните власти треба на таквите структури да им обезбедат простор, финансиски средства и неопходна материјална поддршка за да се овозможи нивно глатко и ефективно функционирање. Одредбата за таквите средства не ги исклучува овие структури од барање на додатна финансиска и материјална поддршка од други извори од типот на приватни фондации и компании.

68. Локалните и регионалните власти треба да овозможат гаранција за поддршка на структурите на младинското учество. За оваа цел, тие треба да им нудат гаранција -од лице или група- кои ќе ја следат имплементацијата на мерките за поддршка и на кој структурите може да им се обратат за помош.

69. Тоа лице или група на лица треба да биде независно од политички структури и од структури на младинско учество; а за нивната номинација се согласна и двете структури кажани погоре.

70. Во склоп со гарантирањето на горе наведената поддршка, функциите на ова лице (лица) треба да вбројуваат:

- i. активности околу поврзувањето на младите и избраните локални и регионални претставници за секое од прашањата од било која страна;
- ii. улога на застапник на младите во партнерството со локалните и регионалните власти во напнати ситуации меѓу двете страни;

iii. улога на канал преку кој локалните и регионалните власти може да комуницираат со младите луѓе;

iv. подготовка на вистинити извештаи за посветеноста на младите луѓе и локалните и регионални власти со цел да се процени нивото на учество на младите во локалниот и регионалниот живот, на пр. преку имплементирање на проекти или инволвирање во структурите каде има учество на младите и влијанието од ваквото учество.

КАМПАЊА ЗА
ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА
НА НАЦИОНАЛНАТА
СТРАТЕГИЈА ЗА МЛАДИ

СЕГА
Сојузница на граѓанските организации
www.sega.org.mk

Коалиција СЕГА во партнерство со
Агенција за Млади и Спорт

Докнење на капацитетите на граѓанските организации
Проект финансиран од ЕУ раководен од Европската Агенција за Реконструкција